

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ У XXI СТОЛІТТІ

Адамик Вікторія, Дячук Христина
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів

МІЖНАРОДНА ОСВІТНЯ МІГРАЦІЯ У XXI СТ.: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ КРАЇН-ДОНОРІВ І РЕЦИПІЄНТІВ

Однією із сучасних форм міжнародної міграції робочої сили є освітня міграція, яку дослідники здебільшого трактують як свідоме тимчасове переселення осіб різних вікових груп (переважно молоді) з метою отримання вищої освіти та/чи підвищення кваліфікації за межами адміністративно-територіальної одиниці постійного проживання, переважно за кордон [1].

Визначальними рисами освітньої міграції є: наявність певних вікових обмежень, чітка визначеність строків перебування за кордоном під час здобуття освіти, добровільність перебування, масовість явища тощо. Також однією з важливих характеристик освітньої міграції є те, що щороку її темпи у світі невпинно зростають: у 2017 р. кількість т.зв. «міжнародних» студентів сягнула 5,3 млн. осіб, тоді як у 2013 р. їх налічувалося 4,2 млн., тобто за 4 роки у всьому світі потік міжнародних студентів збільшився на 26,2%. Найбільше студентів емігрувало у США, Великобританію, Австралію, Німеччину та Францію – розвинуті конкурентоспроможні країни з потужним науковим потенціалом та освітньою базою [2]. Кількість іноземних студентів в Україні також зростала: якщо у 2015 р. було 63906 осіб, то у 2019 р. – 80470, тобто за 4 роки приріст становив 25,9% [3].

Основними причинами освітньої міграції є отримання кращої освіти, ніж в рідній країні, можливість тимчасового чи повного працевлаштування за кордоном, певні соціальні обмеження при вступі у рідній країні, бажання пізнати зарубіжну культуру тощо.

Позитивними наслідками міжнародної освітньої міграції для країни, що приймає іноземних студентів, є те, що з'являються значні надходження до державного бюджету, не лише від оплати самого навчання, а й від туризму, який розвивається з появою більшої кількості мігрантів; інтеграція національних вузів у міжнародну освітньо-наукову систему; «омолодження» структури населення тощо. Переваги для країн-донорів з'являються тоді, коли люди, що навчалися за кордоном, повертаються у рідну країну підготовленими фахівцями, при цьому економляться державні кошти, налагоджуються міжнародні зв'язки з країнами-реципієнтами тощо.

Однак, фахівці вказують також на негативні наслідки освітньої еміграції. Так, оскільки дедалі більша частка молодих людей виїжджає, населення країни-

донора «старіє», відбувається втрата інтелектуального трудового капіталу («відплив мізків»), через що гальмується науково-технічний розвиток держави, економічне зростання гальмується [4].

У 2020 р. міжнародна освітня міграція зустрілася з новим викликом – пандемією Covid-19, глобальне поширення якої прямо та опосередковано суттєво обмежила міжнародну академічну мобільність. Так, пандемія призвела до повної чи часткової зупинки діяльності багатьох закладів вищої освіти, а країни закрили свої кордони у відповідь на заходи державного блокування. Криза торкнулася практично всіх студентів та чинить серйозний вплив на інтернаціоналізацію вищої освіти, зокрема на безпеку та правовий статус іноземних студентів у країні-реципієнті, безперервність навчання та надання матеріалів, що матиме негативні наслідки для міжнародної мобільності студентів у найближчі роки.

Іноземні студенти особливо сильно постраждали на початку карантину, оскільки їм довелося вирішити, чи повертатися додому, чи залишатися у країні перебування з обмеженими можливостями для працевлаштування та подальшого навчання. Окремі країни, такі як Канада чи Великобританія, лояльно поставилися до візових правил та можливості залишатися в університетському містечку. Натомість у інших країнах, зокрема у США, умови були значно жорсткішими. Університети перейшли на дистанційне навчання на невизначений період, а більшість студентів були змушені повернутися у країну походження. Популярність онлайн-освіти виявилася недостатньою для збереження частки іноземних студентів в окремих відомих вишах, а це може спричинити зменшення фінансування та, відтак, кризові явища у вищій освіті.

Однак, статистичні дані вказують на поки-що незначний негативний вплив пандемії на найпопулярніші у світі університети. Наприклад, у 2019 р. частка міжнародних студентів становила 26% (приблизно 5355 осіб) від загальної кількості, у 2020 р. налічувала 24% (4998 студентів), а у 2021 році – 25% (5315 осіб). Тобто спочатку кількість іноземних студентів дещо зменшилась, а згодом повернулась до приблизно того ж рівня [5]. Проте достатніх підстав для екстраполяції такої позитивної тенденції на менш відомі ЗВО, передусім країн, що розвиваються, немає.

Перелік використаних джерел:

1. Glossary on Migration. Geneva: International Organisation for Migration. 2019. URL: https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf (Last accessed 24.03.2021)
2. Number of tertiary-level students. Migration data portal. 2019. URL: https://migrationdataportal.org/data?i=stud_in_&t=2017 (Last accessed 24.03.2021)
3. Іноземні студенти в Україні. Український державний центр міжнародної освіти. 2020. <https://studyinukraine.gov.ua/zhittya-v-ukraini/inozemni-studenti-v-ukraini/> (Last accessed 26.03.2021)
4. Степуріна С.О., Дериховська В.І. Тенденції освітньої міграції та її вплив на інституційне середовище в Україні. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 17.

http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/46048/1/ETS_2018_17_Stepurina_Tendentsii.pdf (Last accessed 24.03.2021)

5. World University Rankings. The Times Higher Education. URL: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2021/world-ranking#!/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats (Last accessed 25.03.2021).

Батюк Дмитро

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ГЛОБАЛЬНІ ПРОГНОЗИ ЩОДО ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ БІДНОСТІ ДО 2030 РОКУ

Впродовж останнього покоління понад мільярд людей вийшли із перебування за межею бідності. Метою заходів світової спільноти є продовження цього прогресу наступного десятиліття.

Світова економіка зростає надзвичайно стрімко: менш ніж за одне покоління вартість річного світового економічного виробництва подвоїлася – світовий валовий внутрішній продукт у 2017 році перевищив 80 трильйонів доларів США, а це менше половини відповідного показника у 1994 році із урахуванням інфляції [1].

Більше третини населення земної кулі зараз живе з понад десятьма доларами США в активі щодня. Це розширення глобального середнього класу супроводжувалось прогресом у зменшенні глобальної бідності (хоча, варто зазначити, що в останній міжнародній редакції межі бідності було відкоректовано цей поріг: менше, ніж 1,90 доларів на день) [2].

Водночас, першою метою Цілей сталого розвитку, узгодженою усіма країнами світу, є «викорінення крайньої бідності для всіх людей скрізь». Кінцевий термін для досягнення цієї мети – 2030 рік.

Згідно прогнозів Світового банку та інших міжнародних організацій, якщо економічне зростання періоду 2005–15 рр. триватиме до 2030 року, то кількість людей, що знаходяться в умовах крайньої бідності, становитиме близько 500 млн. Найвизначнішим чинником сьогодення стало те, що світ швидко прогресував і почав боротися з бідністю – кількість людей, які опинились в умовах крайньої бідності, впала з майже 1,9 мільярда (1990 рік) до приблизно 650 мільйонів у 2018 році.

Це стало можливим, оскільки економічне зростання охопило дедалі більше частин світу. В Ефіопії, Індії, Індонезії, Гані та Китаї більше половини населення проживали в умовах крайньої бідності близько одного покоління тому. Але після двох десятиліть зростання частка крайньої бідності зменшилась практично удвічі у всіх цих країнах [3].

Що цікаво, до останнього часу бідність не була зосереджена в Африці. У 1990 р. лише в Китаї та Індії проживало понад мільярд людей поза межею